

PISARA PARK TAPA LINNAS

Kommunismiohvrite memoriaali asukoha ja ideekavandi konkurs

Kommunismist üldiselt

Nõukogude kommunistlik okupatsioonivõim kehtis Eestis 1940 - 1991.

Kõik vangistatud ja sundasustatud (küüditatud) inimesed olid kommunismiohvid.

Nõukogude okupatsioonivõimude poolt määrati Eesti elanikke poliitilistel põhjustel ning valdavalt õiguslikult ebapädevate seadusandlike aktide alusel mahalaskmisele või hukati ilma otsuse tahta; määrati vangilaagrisse nälja, külma ja sunnitöö vahendusel hävitamisele või määrati (valdavalt administratiivkorras) igaveseks ajaks sundasumisele raskete elamistingimustega (sageli lausa ebainimlike tingimustega) paikadesse. (Represseritud isikute registrid (RIR). Raamat 7)

Asukoha valiku seletus

Kommunismiohvrite memoriaali asukohaks sobib Põhja-Eestis asuv Tapa linn oma pika ajaloolise tausta tõttu nii raudtee- kui sõjaväelinnana. Kahjuks on just need märksõnad eestlaste jaoks seotud ka kommunistlike kuritegudega, mida panid toime Nõukogude võimu käsilased. Raudteed kasutati eestlaste küüditamiseks kaugele Venemaale.

Eesti esimene raudtee avati Pladiski - Tallinn - Peterburi liinil 24.oktoobril 1870. Raudteeliin paiknes Tapa mõisast paari kilomeetri kaugusel. Sügisel 1876 valmis Tapa - Tartu haruraudtee. Samal aastal ehitati siinsesse põlisesse kuusemetsa esimene maja - jaamahoone, millest sai alguse Tapa küla kui jõudsasti kasvava raudteelaste asula laienemine.

Nõukogude armee alustas oma baasi rajamist Tapale 1939. a. sügisel lennuvälja ehitamisega. Jaanuaris 1941 likvideerisid okupatsioonivõimud Eesti sõjaväe ja ka Tapal asunud Soomusringirügemendi. Kõik vedurid ning vagunid, nii soomustatud kui soomustamata, võttis üle Punaarmee Balti Erisõjaväeringkond. Aastate jooksul suurenes Nõukogude armee Tapa lennuvälja territoorium üheksa ruutkilomeetrit. Tapal asus 1963.aastal loodud NSV Liidu tankipolk ja insenervägede õppeväeosa.

Praegusel ajal on raudtee ja Eesti Kaitseväge Tapa Väljaõppekeskus linnale väga olulised tööandjad. Raudteejaama vaksal on olnud läbi aastate Tapa sümboliks. Inimesed, kes reisivad rongiga, mööduvad jaamahoonest. Põhja-Eesti tähtsaim raudteesõlm Tapa linn asub Tallinnast 77 km, Narvast 133 km, Tartust 112 km kaugusel mööda raudteed. Linn asub ka mitmete suuremate maanteed ristumise kohas: Tallinnast Tapale on umbes 95 km ja Tartust Tapale 125 km, Pärnust Tapale 160 km ja Narvast Tapale 147 km.

Kommunismiohvrite memoriaaliks sobiv ala asub Tapa linna keskel raudteejaama ümbruses. Raudteejaamahoone on pikka aega seisnud kasutuseta, sest kohalikul omavalitsusel on kallid seda talvel soojana hoida ja renoveerimiseks raha ei jätku. Ning ka eraisikud pole huvi tundnud sellesse hoonesse raha investeerimisest. Raudteejaam kuulub Eesti Raudteele. Selle aasta septembris (2011.a.) jõudsid Tapa vallavalitsus ja Eesti Raudtee kokkuleppele, et asuvad koos lagunevale ajaloolisele hoonete kompleksile rakendust otsima. Aga kindlaid tähtaegu ja ideid neil veel pole. Kommunismiohvrite memoriaal võiks olla üks idee, mida ette võtta raudteejaama hoonete ja selle ümbrusega.

Paljud inimesed niisama Tapa linna külastama ei sõida, aga rongi või autoga läbitakse linna tihti. Antud memoriaali kujundamine Tapale tõstaks ka üldsuse huvi linna vastu.

Fotod kommunismiohvrite memoriaaliks sobivast alast 2011.aasta sügisel.

Ajaloolised fotod

Tapa jaamahoone lõuna poolt 1920.aastate keskpaiku. Ees puidust piirdega jaamaesine park, ümber munakivisillutis.

Tapa jaamahoone sõjajärgse parkiga 1955. Sama kujundusplaaniga on park ka praegusel hetkel.

Vaade raudteejaamale lõuna poolt 1930.aastatel.

Raudteejaama idapoolne ootesaal 1998.

Tapa raudteejaama hoone esine park ja vaade Tallinna suunas.

Tapa raudteejaama hoone

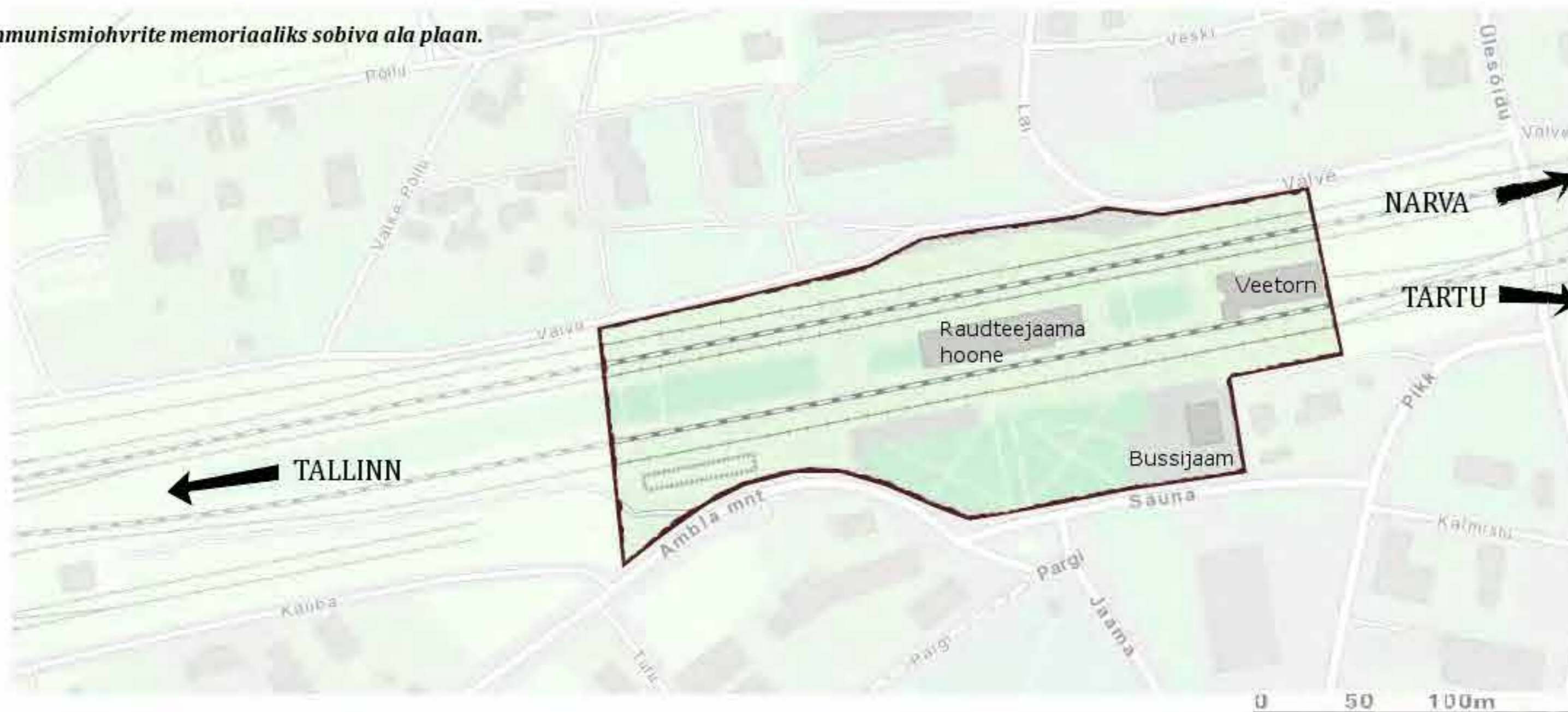

Vaade raudteejaamale kesklinna poolt.

Veetorn

Kommunismiohvrite memoriaaliks sobiva ala plaan.

Legend

- Kommunismiohvrite memoriaaliks sobivat ala piiritlev joon
- Rongide liikumissuundade tähistus
- Hoone
- Roheala, park
- Veetorn
- Hoone nimetuse tähistus
- Sõidutee

Rongioteperroon raudteejaama hoone ees ja vaade Tartu suunas.

Tapa bussijaam

PISARA PARK TAPA LINNAS

Kommunismiohvrite memoriaali asukoha ja ideekavandi konkurs

Idee seletus

Pisarapark on kavandatud haljas- ja kõvakattega aladele Tapa rongijaamahoone ümbruses. Memoriaalparki on kujundatud pisarakujulised murulapid, mis sümboliseerivad kommunismiohvrite ja nende lähedaste pisaraid ja kannatusi. Raudteejaamahoone ees haljasalal asub mälestusmonument. Ajaloolise kompleksi hooned tuleks renoveerida ja nendes saab eksponeerida kommunismiohvrite kannatuslugusid, aga ka Tapa linna ja raudtee ajalugu.

Kogu projektalal on kasutatud kujunduses pigem looduslikke kui regulaarseid jooni. Vaade pargile ja monumentile on jäetud avatuks raudtee poolt, et rongiga reisivatel inimestel avaneks hea vaade. Raudtee on pargialast eraldatud puidust piirdeaiaga.

Pargi keskel raudteejaamahoone ees asub monument, mis on ümbritsetud pisarakujuliste mururibadega. Monumentil on kujutatud metallist inimeste kujudega gruppi, kus on nii mehi, naisi kui lapsi, kes olid kommunismiohvid. Inimesed on vormitud tugevast tumedast metallist

(nt pronks). Kujud ei pea olema väga detailsed, aga siiski peaks olema võimalik eristada nais- ja meessoost isikuid, näiteks vormitud riietuse järgi.

Monumendi ühel küljel asub kaarjas „veesein“. Kaarjas veesein on rahustava veekohinaga ja annab pargile juurde esteetilist väärtust. Vesi võiks sümboliseerida siin valatud pisaraid ja samas ka lootust paremale elule. Veesein tekitatakse ühes reas asuvate purskkaevude süsteemiga. Päril sein veeseina taga on valatud betoonist ja kaetud heledatooniliste kiviplaadidega (nt. graniitkivi). Ümber seina asub madal veekogumise basseini. Veeseina võib ilmekamaks muuta sobivate värviliste valgustitega. Veesein kaunistab seda paika ilmselt suveperioodil, sest talvel on veeseina töötamine vee külmumise tõttu raskendatud, küll aga võiks ka talvel töötada värvilised valgustid.

Monumendi ees asub heledatoonilisest kivist (nt graniidist) kaarja kujuga kivitahvel, kuhu on kirjutatud, et antud park ja monument on loodud

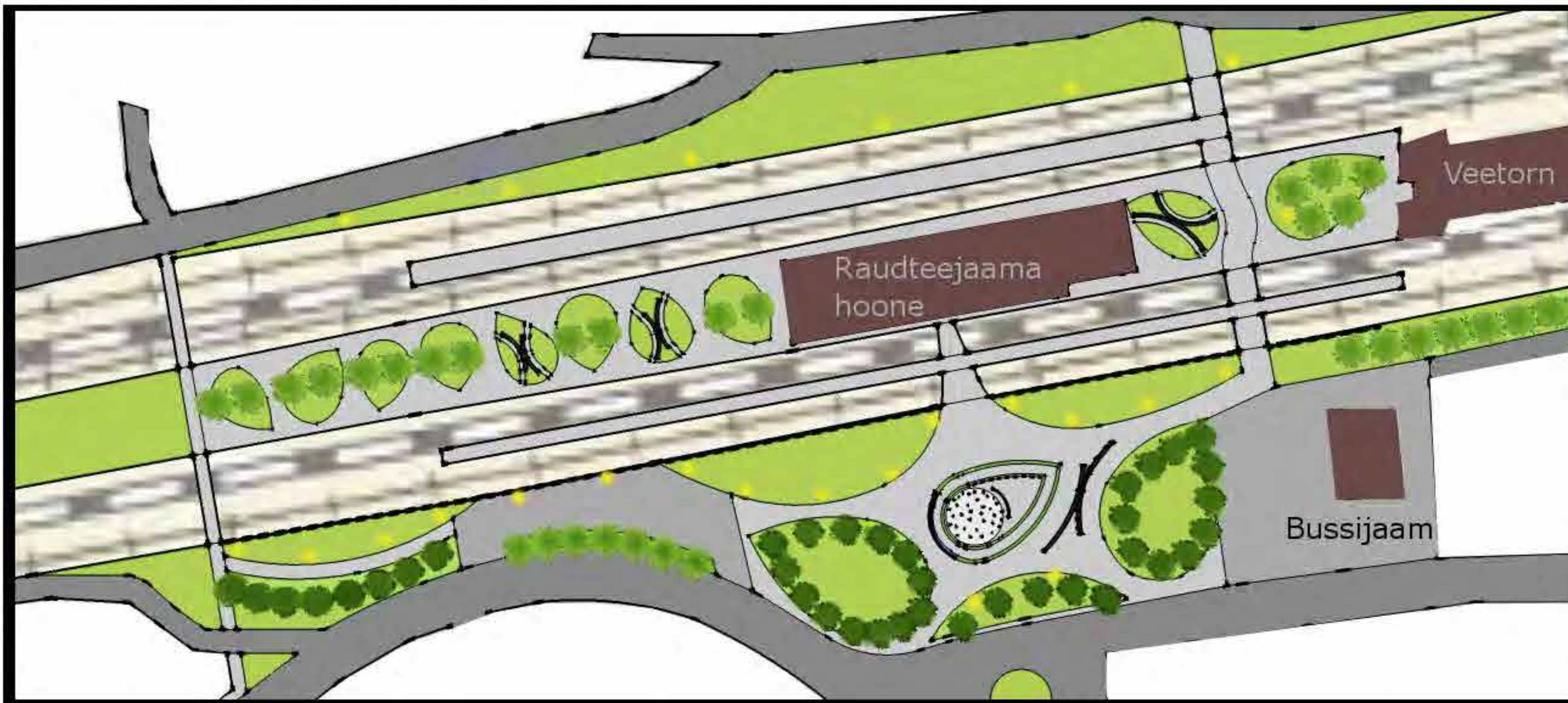
kommunismiohvrite mälestuseks. Pargis on kaarjad tumepruuni tooni pingid. Pingid on neljakandilised ja tugevast puidust, mis on töödeldud ilmastikuoludele vastupidavaks. Pisarakujulisi murupindu ääristavad leinavormis puud (nt hariliku jalaka leinavorm) ja pargis leidub ka tavalisi Eestile iseloomulikke pargipuid (nt harilik vaher, harilik pärn). Öisel ajal peaks park olema hästi valgustatud kõnniteevalgustitega. Võib kasutada ka kohtvalgusteid, et tõsta mõnda pargi osa hästi esile.

Kõnnitee ristub raudteega mitmes kohas. Raudteeületuskohad on kujundatud nii, et nad oleksid võimalikult mugavalt ületatavad nii täiskasvanutele, lastele, vanuritele ja puuetega inimestele. Raudteerööbaste lähedal on kõnnitee ehitatud kaldteena, mis läheb sujuvalt üle raudteetasandile.

Praegu väikeses eramajas asuv Tapa linna muuseum saab kolida sellise ajalookompleksi arendamisel suurematesse ruumidesse: raudteejaamahoonesse ja veetorni. Hooned tuleks taastada võimalikult algse ehitusjärgsesse kujusse. Ka väljaspool hooned võib eksponeerida ajalugu. Parki või rongiooteperoonidele võiks paigutada ajaloo teemalisi infotahvleid.

Rongireisijad, pargi ja muuseumikülastajad vajavad autode parkimiseks parkimisala. Kujundatavale alale jääb 2 parkimisala. Üks nendest asub bussijaama juures ja on ka praegusel hetkel olemas ning aktiivselt kasutatud. Teine ala tekib kujundatud piirkonna läänosa. Parkimisala on läbisõidetav.

Kommunismiohvrite memoriaalparki kujundusplaan

Legend

- Hoone
- Muruala
- Asfalteeritud sõidutee
- Parkimisala
- Jalakäijate ala
- Tavaline Eestis kasvav puuliik (nt. harilik vaher)
- Leinavormis puu (nt. hariliku jalaka leinavorm)
- Pargipink
- Kõnniteevalgusti
- Kommunismiohvrite mälestus monument
- Raudteed ja parki eraldav puitaed

Lõiked

